

Vragen:

(1) Dragen de voorgestelde wijzigingen ten opzichte van de huidige natuurwetgeving bij aan de balans tussen ecologie en economie?

(2) Is het voorliggende wetsvoorstel voor de praktijk duidelijk en uitvoerbaar?

(3) Heeft u verder nog opmerkingen over de inhoud van het wetsvoorstel en de toelichting?

1) Nee. In de voorgestelde wettekst slaat de balans nadrukkelijk om ten faveure van economische belangen. Daar waar in de Memorie van Toelichting nog uitvoerig wordt gerept over het belang van natuur voor Ecosysteemfuncties (zoals een direct economisch belang), een goed leefklimaat voor mensen en het belang van een goed leefmilieu voor het aantrekken van buitenlandse investeerders blijkt uit de vertaling van die visie in een wettekst dat vooral wordt gekozen voor het beschermen van Natura 2000 gebieden op een zo minimalistisch mogelijke manier (i.c. wat moet van “Europa”) en een beperkte bescherming van habitats en soorten buiten die gebieden. Weliswaar blijft het verboden om veel diersoorten te doden maar tegelijk wordt het niet meer verboden om de leefomgeving van veel diersoorten aan te tasten. Dit zal onherroepelijk leiden tot het verdwijnen van kwetsbare soorten en een verarming van het natuurlijk milieu. Zelfs in het geval van Natura 2000 gebieden (in een LVN-brochure uit 2004 terecht aangeduid als “Jewels in the crown”) is een deel van de doelstellingen onderwerp geworden van een belangenafweging tussen ecologie en economie (blz. 42).

Zoals de Memorie van Toelichting aangeeft (blz. 41) heeft er in het verleden regelmatig een discussie plaatsgevonden tussen ecologische en economische belangen. In dit stuk wordt ook geconstateerd dat de economische belangen in de meeste gevallen later gewoon doorgang konden vinden. In verreweg de meeste gevallen waarin dat niet is gelukt heeft de initiatiefnemer onvoldoende rekening heeft gehouden met te beschermen natuurwaarden of is nagelaten om een inventarisatie van bestaande natuurwaarden te laten uitvoeren. Door Natura 2000 regelgeving vanaf het begin van de planvorming serieus te nemen kunnen, ook in de huidige situatie, veel problemen worden voorkomen en kan er wel degelijk een evenwichtig plan worden ontwikkeld waarin ecologie en economie naast elkaar kunnen gedijen (zie de Maasvlakte2 procedure). Dit speelveld overziend is het dus niet nodig om bestaande wetgeving te veranderen, mede omdat er na invoering van een nieuwe Natuurwet in en om Natura 2000 gebieden aan deze situatie niets zal veranderen.

Heldere en een krachtige natuurwetgeving zal ook in de toekomst nodig blijven om bescherming te bieden aan nationaal natuurlijk erfgoed. Hierbij wil ik graag woorden aanhalen van de twee meest gezaghebbende juristen op het gebied van natuurbeschermingsrecht in Nederland, Kees Bastmeijer (Univ. Tilburg) en Chris Backus (Univ. Maastricht): “Aanvullend nationaal natuurbeschermingsrecht blijft noodzakelijk om natuurwaarden goed te beschermen” (Trouw, 21/10/2011). Deze benadering mis ik ten eenmale in de voorgestelde Natuurwet.

(2) Nee. In het kader van een beoordeling, uitgevoerd op verzoek van het Ministerie van Defensie, heb ik zelf kort geleden nagegaan welke uitleg de Europese Commissie geeft aan de begrippen opzettelijke verstoring en verontrusting (Smit, C.J., 2011. *Resultaten van onderzoek naar de effecten van schietactiviteiten vanaf Fort Erfprins te Den Helder op vogels en zeehonden op de Razende Bol. Een beoordeling op basis van de Flora- en Faunawet. IMARES Rapport C106/11, IJmuiden, 73 p.*). In dit rapport wordt geconstateerd dat bij het beoordelen van verstoring de effecten op populatieniveau (van wezenlijke invloed op de Staat van Instandhouding) doorslaggevend moeten zijn. Dit oordeel is ook terug te vinden in de voorgestelde Natuurwet. In het Guidance Document van de EC waarin deze uitleg wordt

gegeven (*European Commission (2007) Guidance document on the strict protection of animal species of Community interest under the Habitats Directive 92/43/EEC. Final version, February 2007, 87 p.*) wordt echter ook nadrukkelijk aangegeven dat, teneinde het effect van een “opzettelijke verontrusting” te kunnen beoordelen, de Staat van Instandhouding (Conservation status) in relatie tot de populatiegrootte en de biogeografische populatie binnen een lidstaat in de beoordeling dient te worden betrokken, evenals de overlevingskansen van een soort en de mogelijkheden van een soort om zich voort te planten. De effecten van “verontrusting” of “verstoring” kunnen daarom van soort tot soort en van plaats tot plaats verschillen. De effecten dienen daarom van geval tot geval te worden beoordeeld (de samenvatting van dit onderdeel in het Guidance Document spreekt van een “species-by-species approach”). Deze essentiële nuance kom ik niet tegen in de voorgestelde Natuurwet.

Ter illustratie een voorbeeld uit de dagelijkse praktijk van bescherming van natuurwaarden in de Waddenzee, waar medewerkers van de Wadden Unit van het Ministerie van EL&I mee te maken hebben: verstoring van rustende zeehonden op wadplaten door recreanten. Momenteel worden recreanten, wanneer zij willens en wetens tijdens laag water op de wadplaten rustende zeehonden verstoren, bekeurd. Volgens een strikte interpretatie uit het Guidance Document en de voorgestelde nieuwe Natuurwet zou dit in de toekomst niet meer mogelijk zijn omdat dergelijke vormen van verstoring slechts een beperkt deel van de populatie betreffen. Niet meer optreden tegen dergelijke verstoringen kan echter tot gevolg hebben dat zeehonden in het hele gebied min of meer vogelvrij worden, wat wel degelijk effecten op populatieniveau kan hebben. Een dergelijk afwegingskader ontbreekt in de nieuwe Natuurwet en deze omissie zal ongetwijfeld leiden tot een conflicten met burgers en belangengroepen en, in het geval van Natura 2000 gebieden, ook met de Europese Commissie.

(3) De voorgestelde Natuurwet gaat, in het denken over natuur, terug naar de jaren '30 van de vorige eeuw toen de “woeste gronden” vooral werd gezien als een natuurlijke hulpbron die bovenal diende te worden geëxploiteerd en te gelde gemaakt. Weliswaar zegt de Memorie van Toelichting iets anders, de voorgestelde wetgeving ademt deze sfeer wel degelijk. Om opnieuw met Bastmeijer en Backus (Trouw, 21/10/2011) te spreken: hoe leg ik dit uit aan mijn kinderen die over enkele jaren met de effecten van deze wetgeving zullen worden geconfronteerd?

In de voorgestelde Natuurwet wordt het aantal bejaagbare diersoorten uitgebreid met onder andere Grauwe gans, Kolgans en Smient. Soorten waarvoor Nederland een internationale verantwoordelijkheid draagt omdat een substantieel deel van de trekwegpopulatie in Nederland overwintert. Deze soorten moeten om deze reden dan ook niet als bejaagbare soorten worden aangewezen. Een tweede reden om de jacht op niet meer soorten te openen is het effect van jacht op soorten die geen doelwit zijn van de jacht. Deze vorm van recreatie (want dat is jacht in veel gevallen) heeft namelijk een zeer sterk verstrend effect, zoals ik zelf afgelopen zaterdag nog mocht constateren. In het natuurgebied waar werd gejaagd was na afloop van de jacht binnen een afstand van minstens 1-2 km vrijwel geen enkele watervogel meer aanwezig. Dit betekende in dit geval ook dat vogels uit potentieel geschikte gebieden voor ganzenopvang worden verdreven naar agrarisch gebied, waar schade kan optreden. Dit betekent ook dat potentieel geschikte natuurgebieden zullen worden gemeden (door bejaagde en onbejaagde soorten die zijn weggevlucht onder invloed van de jacht). Dit leidt tot een vershraling van natuurgebieden en van de natuurbeleving van recreanten. Dit is in strijd met de uitgangspunten in de Memorie van Toelichting van de voorgestelde wet.

De nieuwe Natuurwet zal er toe leiden dat natuurgebieden die niet onder Europese regels vallen, niet meer worden beschermd door het Rijk als centrale gezaghebber. In hoeverre de Provincies deze rol zullen en kunnen overnemen is onduidelijk. Gelet op de gewenste eenvormigheid van regelgeving en transparantie van wetgeving is dit een ongewenste ontwikkeling. Het wetsvoorstel moet dan ook worden aangepast om te verzekeren dat alle natuurgebieden in Nederland, plus de soorten die daarvan ecologisch afhankelijk zijn, de bescherming krijgen die zij verdienen en dat hierover geen onduidelijkheid bestaat. Uit de voorgestelde wetgeving spreekt angst en vooral regelzucht ten faveure van economische ontwikkelingen en zeker geen voornemen om een evenwichtige balans te vinden tussen ecologie en economie. De leefbaarheid van Nederland wordt hiermee een slechte dienst bewezen.